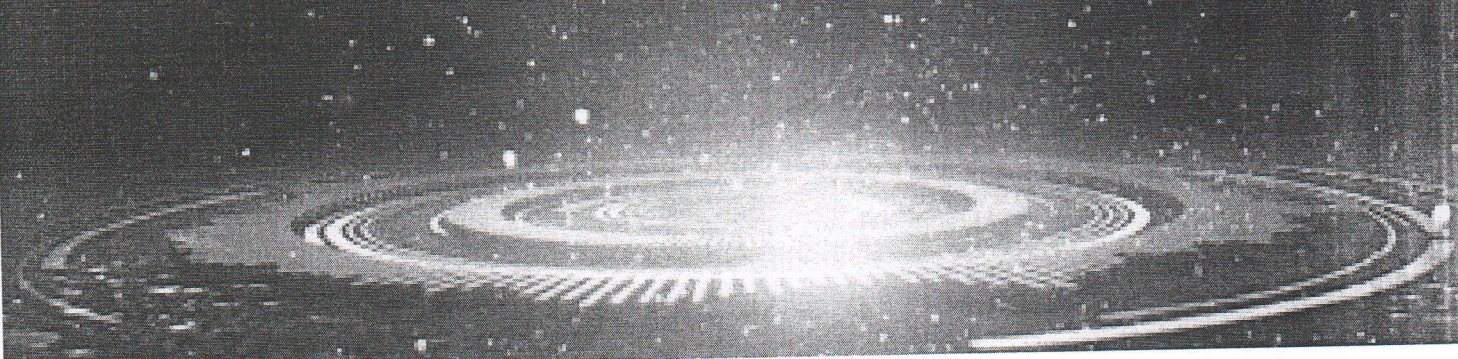
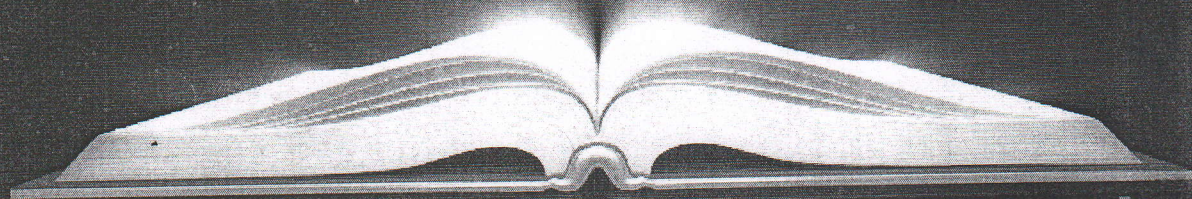
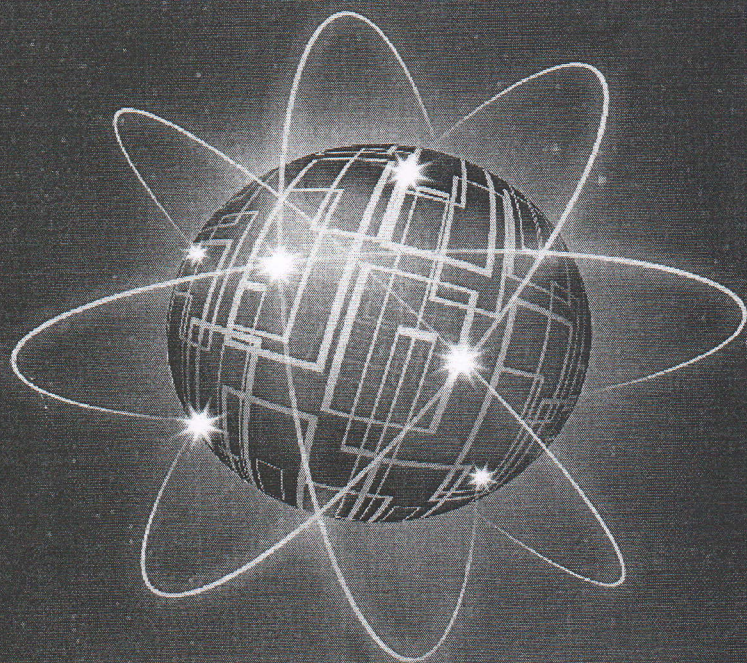

TAFAKKUR ZIYOSI

Тафаккур зиёси 1/2021
ilmiy uslubiy jurnal

БОШ МУҲАРРИР

Шавкат Шарипов –
педагогика ф. д., профессор

БОШ МУҲАРРИР ЎРИНБОСАРЛАРИ

Усмонжон Қосимов – фил. ф. д.
Файрат Қодиров – биология ф. н., доц

МАСЪУЛ КОТИБ

Фаррух Ақчаев – тарих
ф. б. ф. д., (PhD)

ТАРЖИМОНЛАР:

Намоз Каримов,
Элдар Ҳасанов

(рус тили)

Камолитдин Нормуродов

(инглиз тили)

САҲИФАЛОВЧИЛАР

Гулжахан Кадинова
Адолат Ускинбоева

НАВБАТЧИ МУҲАРРИР:

Феруза Жумаева – филология
ф. б. ф. д., (PhD)

Журнал андозаси Ахборот технологиялари марказида

Расулжон Мелиқузиёв
томонидан тайёрланди

Муассис - Жиззах давлат
педагогика институти

Журнал йилда 4 мартаба
(ҳар чоракда) чоп этилади.

Матнларда фойдаланилган кўчирма
ва маълумотлар аниқлиги учун
муаллифлар масъулдирлар.

Журналдан кўчириб босилганда
манба қайд этилиши шарт

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ АЪЗОЛАРИ

Анатолий Сагдуллаев – тарих ф. д., академик
Комилжон Тожибоев – биология ф. д., академик
Жак Миклович – INSHEA университети профессори (Франция)
Василий Кочурко – Баранович ДУ профессори, техника ф. д.
(Белоруссия)
Гулсем Лекерова – психология ф. д., профессор (Жануб.
Қозоғистон)
Фурқат Жўрақулов – сиёсий ф. д., доцент
Ботир Тўхтамишев – техника ф. н., доцент
Сарвар Назарқосимов – социология ф. б. ф. д.
Бахтиёр Тўраев – фалсафа ф. д., профессор
Холбўта Турақулов-техника ф. д., профессор
Бахти Очилова - фалсафа ф. д., профессор
Қозоқбой Йўлдошев – педагогика ф. д., профессор
Умрзоқ Жуманазаров – филология ф. д., профессор
Абдуғафур Маматов - филология ф. д., профессор
Раҳматулла Бекмирзаев – физика-математика ф. д., профессор
Ойбек Аҳмедов – филология ф. д., профессор ЎзДЖТУ
Фания Аҳмедшина – тарих ф. д., профессор
Ҳамид Мелиев – педагогика ф. н., профессор
Худойберган Мавлонов – биология ф. д., доцент
Қўчқор Ҳақимов – география ф. н., профессор в. б.
Исламов Илём – тарих ф. д., доцент
Рустам Абдурасулов – психология ф. д., доцент
Зухра Яхшиева – кимё ф. д., доцент
Мухторқул Пардаев - тарих ф. н., доцент
Раббим Юсупов – техника ф. н., доцент
Олег Ким – филология ф. н., доцент
Камолитдин Зойиров – педагогика ф. н., доцент
Абдували Шамсиев – иқтисод ф. н., доцент
Суннатулло Соипов – филология ф. н.
Юлдуз Каримова – филология ф. н., доцент.
Омон Исаров – филология ф. н., доцент.
Шерали Абдураимов – педагогика ф. б. ф. д., доцент
Фурқат Аҳмедов - педагогика ф. н., доцент
Тўйчи Аҳмедов – тарих ф. б. ф. д.

Журнал Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий Аттестация комиссиясининг филология, фалсафа ва педагогика фанлари бўйича эксперт кенгаши (2018-йил 29-декабрдаги 260/6-сон баённомаси) тавсияси билан нашрлар рўйхатига киритилган.

Журнал Жиззах вилояти Ахборот ва оммавий коммуникациялар бошқармасидан 2020-йил 25-апрелда 06-042 рақам билан қайта рўйхатга олинган. Журналнинг халқаро ISSN рақами: 2181- 6131

МАНЗИЛ: 130100, Жиззах шаҳри,
Ш. Рашидов кўчаси, 4-уй, бош бино
ТЕЛЕФОН: (99872) 226 02 93,
(99897) 644 84 44
ФАКС: (99872) 226 46 56

ЖИЗЗАХ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
МАТБAA БЎЛИМИ

Жиззах шаҳри, Шароф Рашидов кўчаси, 4-уй
2021-йил 25- март куни босмаҳонага топширилди.
Қоғоз бичими А4 Буюртма: _____
Нашр адади: 100

MUNDARIJA

ТАҚВИМ:	
У.А.Жуманазаров, А.Эргашев. Алишер Навоий ҳақидаги янги дoston	3
З.У.Мамадалиева. Алишер Навоий маърифатини англаш йўлида	6
Ш.Н.Амонов. Аҳмад Табибийнинг Алишер Навоий ғазалларига ёзган мухаммаслари	8
ПЕДАГОГИКА-ПСИХОЛОГИЯ ВА ИННОВАЦИОН ТАЪЛИМ	
T.Kavilova. The meanings of foreign languages in the professional activity of future specialists	12
У.У.Жуманазаров. Рақамли таълимнинг структураси ва моделлари	15
А.Қ.Каримов, З.Мардонов. Рангларнинг мактабгача ёшдаги бола психологиясига таъсири	19
X.S.Akramova, A.J.Tajimuratov. Nutqi to'liq rivojlanmagan bolalarning xotirasini kuchaytirish asoslari	21
L.T.To'raqulov. Mehribonlik uyi o'smirlarining ijtimoiylashuvidagi muammolar	23
D.E.Tangirova, M.B.Olloqulov. Aqli zaif bolalarning bilish faoliyatini o'rganishning psixologik omillari	25
АМАЛИЙ ФАНЛАР	
М.С.Олимов. Қисқа масофага югурувчи спортчиларнинг функционал тайёргарлигининг тузилиши	27
Б.А.Султонов. Спортчининг ривожланишига мақсадли таъсир кўрсатишининг ўзига хос хусусиятлари	30
Б.Б.Мусаев, С.Нурмамадова. Комплекс поводящих упражнений в обучении основам ходьбе в фигурном катании	33
А.Маҳамматов, А.Жумаев. Мусиқий таълим ва тарбияда замонавийлик	36
ИЖТИМОИЙ ФАНЛАР	
М.Ҳошимхонов. Машраб ва Иброҳим Адҳам	38
А.И.Саиткосимов, С.И.Назарқосимов, Ж.Исахонов. Социальные механизмы обеспечения благополучия общества и человека	41
М.В.Ахметжанова. Бадиий-эстетик ижоднинг методологик масалалари	44
З.Бозорбоева. «Оммавий маданият» таҳдиди ва унга қарши курашнинг маънавий асослари	46
А.Р.Самадов. Идеал ва эстетик идеал тушунчаларининг фалсафий қадриятлар тизимидаги ўрни	49
Т.М.Бурханов. Ёшларнинг маънавий салоҳиятни юксалтириш масалалари	54
Г.Н.Наврўзова. Абдурахмон Жомий ижодида Баҳоуддин Нақшбандга хос сифатлар тавсифи	57
Ф.Ш.Ақчаев, Ж.Қовулов. Жиззах воҳасида дарахтларни муқаддаслаштириш билан боғлиқ қарашлар	60
С.Кистаубоев., А.Аманлаев. "Экологик дунёқараш" тушунчасининг ижтимоий-фалсафий моҳияти таҳлили	63
Х.У.Саматов. Хожа Юсуф Ҳамадоний таълимотида халқ билан мулоқот масаласи	65
С.Исмоилов. Нақшбандия тариқатининг диний-фалсафий илдизлари	68
ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
Т.Жумаев. Лисоний реликт тарихий қолдиқ сифатида	71
А.Тилавов. Эпос ва этнос муштараклиги	73
Х.Холмуродов. Farhod obrazining "Badoyi' ul-bidoya" devonidagi tavsifi	76
Х.Б.Тожиёва. Турди ижодида ўзбек уруғларининг бадиий таснифи	79
Ф.Жумаева. Қўшма сўзларнинг семантик қурилиши	81
Г.А.Холбоева. Мактабгача тарбия ёшидаги болалар китобхонлиги	84
К.А.Абдуллаев. "Барҳаёт-Бобур" мавзусидаги адабий кечани ўтказишда ўқитувчилар ҳамкорлиги	87
Ш.Х.Джаббаров. Вақт концептосферасига лингвофалсафий ёндашув (Ўзбек ва инглиз тили мисолида)	90
Ш.А.Шералиева. Диний фразеологик бирликлар тадқиқининг назарий асослари	93
М.Сайфуллаев. "Ал-изоҳ" журналининг Туркистон адабий муҳитидаги ўрни	95
ТАБИИЙ ВА АНИҚ ФАНЛАР	
А.Алишев, Ж.Муртозаев, А.Алишев. Кичик параметрга боғлиқ бўлган юқори татибли чизиқли бўлмаган дифференциал тенгламалар системасининг асимптотик ечимлари	97
Б.Ботиров, А.Усмонов. Миллий услуб ва замонавий инновациялар уйғунлигига асосланган туризм хизматларини ташкил этиш	101
Ш.Р.Бобобеков. Des шифрлаш алгоритмини ўқитиш усуллари	104
М.М.Жаббаров. Табиий фанларни ўқитишда steam ёндашув	108
П.М.Жалолова. Атом физикасига оид моделлаштирилган ишланмаларни яратиш ва тақдим қилиш методикаси	110
О.Каримова. Fizikani o'qitishda didaktik o'yinlarning ahamiyati	113
Э.Н.Худайбердиев., К.Р.Насриддинов., Л.Қ.Самандаров. Физикани ўқитишда тарихий – биографик тамойилларнинг аҳамияти	115
ЁШ ТАДҚИҚОТЧИЛАР	
В.М. Yalgashev. Some aspects of the marriage ceremonies of samarkand region	118
Ф.З.Тилёева. Ёшларнинг эстетик тарбиясини китобхонлик воситасида ривожлантириш	120
Р.М.Соатов. Машраб шеърлятида тасаввуф талқини	123
М.Жўраев, М.Хидирова. Истиклол даври адабиётшунослигидаги етакчи тамойиллар	125
Д.А.Қурбонова. Инглиз тили дарсларида ўқувчиларнинг бағрикенглик компетенциясини шакллантириш омиллари	129
Ж.Р.Туробов. Инглиз тилини ўқитишда темир йўл соҳасига оид атамаларни ўргатиш усуллари	132
Z.M.Khayatova. A reflection of social-cultural life in literature	136
Р.Н.Эргашев. Эстетик маданият – шахс камолотининг омили	139
О.Р.Анарбаев. Параллел матнлар корпуси ҳозирги кун таржимонининг замонавий иш қуроли сифатида	142
J.Xoliqulov. "Tavorix ul-xavonin" asarida turli lavozimlarni anglatuvchi terminlarning ishlatilishi	146

“БАРҲАЁТ-БОБУР” МАВЗУСИДАГИ АДАБИЙ КЕЧАНИ ЎТКАЗИШДА ЎҚИТУВЧИЛАР ҲАМКОРЛИГИ

Комилжон Абдуғаниевич Абдуллаев - п.ф.н. Наманган давлат университети

Аннотация: Мақолада “Барҳаёт-Бобур” мавзусидаги адабий кечани ўтказишда турли фан ўқитувчиларининг ҳамкорлигидан фойдаланиш усуллари кўп йиллик амалий тажрибалар асосида кўрсатиб берилган.

Аннотация: В статье показаны методы использования сотрудничества учителей разных дисциплин на основе многолетнего практического опыта при проведении литературного вечера на тему “Барҳаёт-Бобур”.

Abstract: in the article, the methods of using the cooperation of different teachers of Science in conducting a literary evening on the topic “Barhayot-Babur” are shown on the basis of many years of practical experience.

Калит сўзлар: Заҳириддин Муҳаммад Бобур, адабий кеча, адабиёт, тарих, мусиқа, расм, география, биология, сахна, слайд, кўргазмалар, мувашшаҳ, ғазал, кўшиқ.

Ключевые слова: Заҳириддин Муҳаммад Бобур, литературный вечер, литература, история, музыка, живопись, география, биология, сцена, слайд, выставки, мувашшах, газель, песня.

Keywords: Zahiriddin Muhammad Babur, literary night, literature, history, music, painting, geography, biology, stage, slideshow, visions, muvashshah, gazal, song.

Адабиётдан ўтказиладиган синфдан ташқари ишларнинг энг кўп тарқалган шаклларида ҳисобланган адабий кеча ўқувчиларни ҳар томонлама баркамол инсон сифатида тарбиялашнинг муҳим воситаси ҳисобланади. Бундай тадбир турли фан ўқитувчилари билан биргаликда ўтказилган тақдирда унинг самарадорлиги янада ошади: ўқувчиларнинг билим доираси кенгайди, мустаҳкамланади; уларда ёрқин ва кучли таассуротлар пайдо бўлади, бадиий ва эстетик дидлари ривожланади; ўқувчилар ва ўқитувчилар аҳил жамоа бўлиб уюшадилар.¹

Куйида Наманган шаҳридаги 75-умумий ўрта таълим мактабида турли фан ўқитувчилари ҳамкорлигида “Барҳаёт-Бобур” мавзусида ўтказилган адабий кечанинг режаси ва қисқача мазмунини намуна сифатида келтирамыз.

Адабий кечанинг асосий мақсади Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг ҳаёти ва ижодини чуқурроқ ўрганиш, ўқувчиларнинг адабиёт, тарих, мусиқа, расм, география, биология фанларидан олган билимларини умумлаштириш, уларни Ватанга, табиатга муҳаббат, бурчга садоқат руҳида тарбиялашдан иборат бўлиб, куйидаги режа асосида ўтди:

1. Адабиёт ўқитувчисининг кириш сўзи.

2. Тарих, адабиёт, мусиқа, расм, география, биология фани ўқитувчилари томонидан тайёрланган маъруза-тақдимотларни тинглаш.

3. Бадиий қисм:

а) “Юлдузли тунлар” романи ва шоир асарлари асосида тайёрланган “Барҳаёт-Бобур

” номли сахна кўриниши намойиши.

б) Бобур ғазаллари, рубоийларидан намуналар эшитиш; ғазаллари асосидаги кўшиқлардан тинглаш; шоир ҳақида яратилган асарлардан парчалар ўқиш.²

4. Кечани якунлаш.

Кеча ўтказиладиган зал юксак дид билан безатилади.

Сахна. Саҳнанинг тўрида Заҳириддин Муҳаммад Бобур портрети, атрофида шоир ҳақида буюк шахсларнинг фикрлари, ўз асарларидан олинган парчалар кўргазма шаклида ёзиб илинган ёки слайдлар шаклида намойиш этиб турилиши ҳам мумкин. Ана шулардан айримларидан намуна келтирамыз:

“Бобур-дилбар шахс, Уйғониш даврининг типик ҳукмдори, мард ва тадбиркор бўлган, у санъатни, адабиётни севарди, ҳаётдан ҳузур қилишни яхши кўрарди. Унинг набираси Акбар яна ҳам дилбарроқ бўлиб, кўп яхши фазилатларга эга бўлган”.

(Жавоҳирлаъл Неру)

Бори элга - яхшилиғ қилғилки, мундин яхши йўқ,
Ким дегайлар, даҳр аро қолди фалондин яхшилиғ.

(Заҳириддин Муҳаммад Бобур)

“Бир одамда бутун бир халқнинг хусусиятлари жамланиши ва юзага чиқиши мумкин деб ўйланаман баъзан. Масалан, Гёте немис халқининг, Достоевский русларнинг, Шекспир инглизларнинг мужассам тимсоли бўлиб кўринади менга. Ўзбекларнинг шундай одами борми? Бор, дейман ўзимга- ўзим. У - Бобур.³ Ўзбекларнинг, қолаверса, барча

1 Бобур Заҳириддин Муҳаммад. Бобурнома / Заҳириддин Муҳаммад Бобур; Таҳрир ҳайъат А.Қаюмов, Х.Султонов, Б.Алимов ва бошқ; Халқаро Бобур фонди. - Т.: Ўқитувчи, НМИУ 2008. - 288б.

2 Заҳириддин Муҳаммад Бобур энциклопедияси / Таҳрир ҳайъати А.Қаюмов ва бошқ. Бош муҳаррир: А.Аъзамов. - Т.: “Шарқ”, 2014. - 744б., 24-бет).

3 Мирсайдуллаев Мирмаҳмуд. Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг буюк мероси. (Матн) / М.Мирсайдуллаев. - Тошкент: “TURON - IQBOL”, 2017. - 208 б.

туркий қавмларнинг ўзига хос хусусиятларини ўз шахсида жамлаштирган сиймолардан бири Заҳириддин Муҳаммад Бобур эди”.

(Иброҳим Ғофуруров)

*Ироғи Форс гар етса бу шеъринг, эй Бобур,
Ани ҳифз этгуси Ҳофиз, мусаллам тутқуси Салмон
(Заҳириддин Муҳаммад Бобур)*

Ўнг томонда шоирнинг асарлари, ҳаёти ва ижодига оид китоблар, ўқувчилар иштирокида тўпланган газета ва журнал материалларидан “Шаҳаншоҳ - ижодкор”, “Бобур - давлат арбоби”, “Саркарда ва шоир”, “Иккинчи ҳаёт билан яшаётган сиймо” каби мавзулардаги китоб ва суратлар кўрмалари ташкил этилган.

Чап томонда ўқувчилар томонидан тайёрланган расмлар, альбомлар, слайдлар, тақдимотлар, турли хилдаги жадваллар, каштачилик намуналари ўрин олган. Айниқса, “Бобур” портрети, “Бобур қадамжолари” харитаси, “Бобурийлар шажараси”, “Бобур тимсоли адабиёт ва санъатда” номли кўргазмалар ўқувчиларнинг изланганликларидан, ижодий-мустиқил фикр юрита олганликларидан, оз бўлса-да, шоир шахсига бўлган муҳаббатларини ифода эта олганликларидан далолат беради.⁴

Адабий кечани бошқараётган адабиёт фани ўқитувчиси буюк шоирнинг ўзбек тили ва адабиёти хазинасини бойитишга қўшган хизматлари, жаҳон маданияти ривожланишида тутган ўрни ҳақида қисқача маълумот бергач, алоҳида мавзуларни ёритувчи маърузачилар ва бошқа сўзга чиқувчиларга навбат беради.

Турли фан материаллари асосида тайёрланган маърузалар қуйидаги мавзуларни ўз ичига қамраган.

Тарих фани бўйича: “Бобур ва у яшаган давр” (Фарғонанинг XV-XVII асрлардаги ижтимоий ҳаёти, Бобурнинг оилавий муҳити, унинг тахтга чиқиши, марказлашган давлат учун кураши, Шайбонийхон билан бўлган жанглар ва Бобурнинг Ўрта Осиёдан чиқиб кетиб, аввал Афғонстонда, сўнг Ҳиндистонда катта давлат тузиши ҳақида) мавзусида маъруза қилинади.

Маърузачи : тарих фани ўқитувчиси И. Шералиев

Ўзбек тили ва адабиёти бўйича:

“Бобур - серқирра ижодкор” (Шоирнинг адабий мёроси, лирикаси, кўпроқ “Бобурнома” асарининг бадиий таҳлили ҳақида) ва “Ҳумоюннома-тарихий- бадиий, мемуар асар” (Бу асар Бобурнинг қизи Гулбаданбегим томонидан ёзилганлиги, унда Бобур ва унинг ўғли Ҳумоюн тўғрисидаги хотиралар, тарихий воқеалар жамлангани хусусида) мавзуларида

маърузалар тингланади.

Маърузачилар: адабиёт фани ўқитувчиси М.Раҳмонова

11-синф ўқувчиси Н.Қаюмова

Муסיқа ва расм бўйича:

“Бобур ва муסיқа” (Бобурнинг муסיқага муносабати, ғазалларига басталанган куйлар, уларнинг ижрочилари ҳақидаги маълумотлар) ва “Бобур- мусаввирларимиз нигоҳида” (Шоир сиймосининг мусаввирларимиз томонидан гавдалантирилиши, “Бобурнома”гаишланган расмлар тўғрисидаги фикрлар) мавзуларидаги маърузалар тингланади.

Маърузачилар: муסיқа фани ўқитувчиси С. Обилов

11-синф ўқувчиси С. Домлажанова

География ва биология бўйича:

“Бобурнома”да географик номлар таърифи (Фарғона водийси шаҳарларининг тасвири, чегаралари, тоғлари, дарёлари, иқлими, табиий бойликлари тўғрисидаги фикрлар) ва “Бобурномада табиат тасвири” (Фарғона водийсининг табиати, ўсимликлари ва ҳайвонот дунёсининг ифодаланиши хусусида) мавзусидаги маърузалар эшитилади (Маъруза давомида “Бобурнома”дан маъруза мазмунига мос парчалар - шаҳарлар, табиат манзаралари тасвири ўқувчилар томонидан ифодали ўқиб турилади, мустиқиллик йилларида улуғ бобомиз юртида қад кўтараётган улкан иншоотлар, кун сайин чирой очиб бораётган шаҳарларимиз кўрки тасвирлари видеотасма орқали намойиш этиб турилади).⁵

Маърузачилар: география фани ўқитувчиси М.Ҳақимов

Биология фани ўқитувчиси О.Кўчқоров

Кечанинг бадиий қисми “Юлдузли тунлар” романи ва шоирнинг ўз асарлари асосида тайёрланган “Барҳаёт -Бобур ” номли саҳна кўриниши билан бошланади.

Маърузалар тугагач, парда ёпилади. Адабиёт ўқитувчиси ана шундай забардаст шоир ҳаётининг сўнгги йиллари ҳақида қисқача маълумот бергач, парда ортидан мунгли муסיқа эшитилади ва Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг ўлим тўшагида опаси Хонзода бегим, турмуш ўртоғи Моҳим бегимга улардан рози эканлигини билдириши, ўғли Ҳумоюнга “Бобурнома” ни ва тахтни топшириши, уни фидойиликка, мардликка ундаши, туғилиб ўсган юрти-Андижон билан алоқани узмаслигини уқтириши; меъмор Фазлиддинга абадий оромгоҳи Кобулда, тоғ тепасида бўлиши, шоирона бир тарих чизишини васият қилиши ва вафот этишини

4 Султон Хайриддин. Бобурийнома (Матн). Маърифий роман / Х.Султон. - Т.: “Маънавият”, 2019. - 464 б.

5 Тўхлиев Б. Адабиёт [Матн]. 10-синф: дарслик-мажмуа. 1-қисм. /Б.Тўхлиев [ва бошқ.]. - Тошкент: “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” Давлат илмий нашриёти, 2017. - 184б.

жуда таъсирли ифодалаган сахна кўриниши намойиш қилинади.

Бобур вафот этди. Лекин унинг асарлари беш асрдан ошдики, тирик. Ҳамон одамларга маънавий озиқ ва завқ беряпти.

Парда очилади.

Саҳнада ярим доира шаклидаги бир гуруҳ ўқувчилар пайдо бўладилар. Улар Бобур байтларидан намуналар айтиб, қўлларидagi зарҳал ҳарфлар билан “Барҳаёт -Бобур” номли мувашшаҳ ҳосил қиладилар:

*Бори элга яхшилик қилғилки, мундан яхши йўқ,
Ким дегайлар, даҳр аро қолди фалондин яхшилиғ.
Олам аҳли бирла оламдин манга сенсиз ғараз,
Зоти покнинг бўлмаса, оламда одам бўлмасун.
Бу насиҳатим англа, не билур киши ёнгла,
Не бўлур экин тонгла, сен бугун ғанимат тут.
Улусдин тинмадим умрумда ҳаргиз лаҳзае, Бобур,
Магар ўлсам, бу олам аҳлидин бўлғаймен осуда.
Рафторию қаддиға равоним садқа,
Бир боқишиға икки жаҳоним садқа.
Бўлмадим умримда бир дам хотири хуррам била,
Гарилиқдин келса бир дамни кечурманг ғам била.
Агарчи ёр ишқи нотавон кўнглимға ўт солди,
Валемен нотавонул ёр ишқидакўнгилсолмон.
Раҳматназарини манга сол, хуш қолғил,
Сен, лола узор, яхши қол, хуш қолғил.
Ҳар нечукдир умрни, Бобур, хуш ўткармак керак,
Ким бу беш кун умр ғамгин бўлғали қилмас гари.
Анингдек бўлмишам ҳайрон қуёш янглиғ юзунггаким,
Қуёшдек найзалар тегса кўзимга, кўз ола олмон.
Ёз фасли, ёр васли, дўстларнинг суҳбати,
Шеърбаҳси, ишқ дарди, боданинг кайфияти.
Тортиб афғон, оҳ уриб ҳижронда, Бобур йиғласанг,
Навҳа тузгай базми ғам аҳли бу зеру ҳам била.
Диёру ёрдин Бобур жафоу жавр кўп кўрди.
Хуш улким, ёрдин қатъ айлабон, тарки диёр этса.
Ироғи форс гар етса сенинг бу шеъринг, эй Бобур,
Ани ҳифз этгуси Ҳофиз, мусаллам тутқуси Салмон.
Раҳмингни кўнгул тилар, анго қилғайсен.
Заҳмингни кўнгилга бехато қилғайсен.*

Шу ўринда ушбу мувашшаҳдан кўзланган мақсадни таъкидлаб ўтамыз.

Шоирнинг турли жанрдаги лирик асарларидан олинган, тематик жиҳатдан ранг - баранг бўлган бу байтлар:

а) Бобурнинг ўлими тасвирланган сахна кўринишидан кейин йиғилганларга “Бобур -

барҳаётдир” деган янги руҳ бағишлайди;⁶

б) шоир лирикасининг тематик ранг - баранглигини ифода этади;

в) ўқувчиларни эстетик ваахлоқийжиҳатдан тарбиялайди;

г) бундан кейин ижро этиладиган шеърларнинг умумий ғоясини акс эттиради.

Шундан сўнг ўқувчилар шоирнинг “Чархнинг мен кўрмаган жавру жафоси қолдим”, “Ёз фасли, ёр васли”, “Ҳазон япроғи янглиғ”, “Қарозулфинг фироқида”, “Қуёшким ҳар сориға азм қилса”, “Ўлум уйқусиға бориб” каби мисралар билан бошланадиган ғазалларидан намуналарни ифодали ўқийдилар. Ҳаваскор ёшлар ва санъаткорлар томонидан Бобур ғазаллари билан айтиладиган қўшиқлар ижро этилади. Шоир ҳақида яратилган асарлардан намуналар ўқилади.

Кеча якунида тадбир ташкилотчилари, ташаббускорлар ва фаол иштирок этган ўқувчилар мактаб раҳбарияти томонидан тақдирланади. Мактаб ўқитувчилари жамоаси, ота-оналарнинг фикр-мулоҳазалари тингланади.

Кўп йиллик тажриба ва кузатишларимизга асосланиб, қуйидаги хулосаларни айтишимиз мумкин: “Барҳаёт - Бобур” мавзусидаги адабий кечани ўтказишда турли фан ўқитувчиларининг ҳамкорлигидан фойдаланиш;⁷ ДТС ларида кўрсатилган зарур билим, малака ва кўникмаларни кенгроқ эгаллашга ёрдам беради; ўрганилаётган материалларни тўлиқроқ, чуқурроқ тушунишга кўмаклашади; ўйлашга, фикрлашга, ижодий ишлашга ундайди; оғзаки ва ёзма нутқни ўстиради, мустақил-ижодий ишлаш малакаларини ривожлантиради; ўқувчиларнинг билимларини бойитади, изчиллаштиради, умумлаштиради; тафаккурини, тасаввурини, дунёқарашини ривожлантиради; маънавий дунёқарашини кенгайтиради, санъатга, Ватанга муҳаббат ҳисларини тарбиялайди; адабиётга, ҳаётга қизиқишларини, буюк алломалар, хусусан, улуғ бобомиз Заҳириддин Муҳаммад Бобур шахсига ҳурмат ва муҳаббатларини оширади; ватанпарварлик, инсонпарварлик, миллий анъана ва қадриятларимизга ҳурмат, ифтихор руҳида тарбиялашга хизмат қилади.

6 Қодиров П. Юлдузли тунлар; Бобур. Роман. - Т.: Ўзбекистон, 1990. - 463 б.

7 Ҳасанов Ҳ. Бобир сайёҳ ва табиатшунос. - Т.: Ўзбекистон, 1983. - 626.-Б.23.